

در نشست تخصصی مرداد ماه ۱۳۹۸ بررسی شد:

تبعات اجتماعی اصلاح قیمت حامل‌های انرژی

نشست تخصصی «بررسی تبعات اجتماعی اصلاح قیمت حامل‌های انرژی و راه‌های کاهش تنش میان مردم و دولت» در تاریخ ۱۳۹۸.۰۵.۱۵ در مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری برگزار شد. گزارش پیش رو جمع‌بندی نکات مطرح‌شده در نشست مذکور است که منتشر می‌شود.

جامعه‌ی ایران ساختار اجتماعی پیچیده‌ای دارد و به علت فقر سرمایه اجتماعی، عکس‌العمل جامعه در برابر اصلاحات ساختاری در حوزه‌های اقتصادی به‌آسانی پیش‌بینی‌پذیر نیست. گزاف نیست اگر بگوییم اصلاح قیمت حامل‌های انرژی یکی از بزرگ‌ترین اصلاحات اقتصادی کشور است و به‌طور یقین تأثیراتی وسیع بر بخش‌های سیاسی و اجتماعی کشور خواهد داشت. بر این اساس مرکز بررسی‌های استراتژیک در تاریخ ۱۳۹۸.۰۵.۱۵ نشستی تخصصی پیرامون بررسی تبعات اجتماعی اصلاح قیمت حامل‌های انرژی و راه‌های کاهش تنش میان مردم و دولت برگزار کرد. گزارش پیش رو جمع‌بندی نکات مطرح‌شده در نشست مذکور است:

اجماع میان مسئولان و نخبگان؛ اجماع میان مسئولان و نخبگان، تضمین‌کننده انتخاب صحیح و موفقیت طرح است. پس لازم است میان مسئولان حاکمیتی و جامعه نخبگان بر سر چگونگی این اصلاحات توافق حاصل گردد. تا در صورت داشتن تبعات منفی در سطوح اقتصادی و سیاسی، سرمایه اجتماعی دولت کاهش پیدا نکند.

آغاز اصلاحات ساختاری همه‌جانبه؛ ایران نیاز به اصلاحات ساختاری همه‌جانبه‌ی اقتصادی مانند اصلاح نظام بانکی، مالیاتی و ... دارد و تنها اصلاح نظام یارانه حامل‌های انرژی نمی‌تواند برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور کافی باشد. بنابراین دولت در وهله اول باید توان پاسخ‌گویی به این سؤال جامعه را داشته باشد که چرا می‌خواهد اصلاحات ساختاری را از حامل‌های انرژی شروع کند و از تأثیرات مثبت این اصلاح بر دیگر حوزه‌های اقتصادی با مردم سخن گوید و درنهایت یادآور شود که اصلاحات دیگر حوزه‌های اقتصادی نیز با جدیت در دستور کار دولت است.

لزوم گفتگو با مردم؛ لازم است قبل از اجرای هر طرحی پیرامون اصلاح یارانه حامل‌های انرژی، طرح مسئله‌ای از طرف دولت برای مردم در این باره صورت گیرد و دولت به تبیین طرح مد نظر خود بپردازد. باید اهداف چندجانبه این اصلاحات از قبیل استفاده بهینه از فرآورده‌های انرژی سوخت‌های فسیلی، افزایش بهره‌وری و رقابت‌پذیری صنایع تولیدی و خدماتی، افزایش منابع در اختیار دولت برای انجام وظایف اساسی همچون تأمین زیرساخت‌ها و کالاهای عمومی، حفظ محیط‌زیست، افزایش رفاه خانوار و کاهش انگیزه‌های قاچاق سوخت برای مردم تشریح شود.

افزایش سرمایه اجتماعی؛ همچنین ضروری است دولت به سراغ افزایش سرمایه اجتماعی رود به این صورت که مخالفان و ذی‌نفعان عدم اجرای طرح‌های مربوط به اصلاح یارانه حامل‌های انرژی را به مردم معرفی کند و از آن‌ها بخواهد

دلایل عدم موافقت خود را در جامعه مطرح کنند. پس به این صورت منافع مشروع و نامشروع حاصل از یارانه حامل‌های انرژی تفکیک و به مردم معرفی شود. به‌علاوه در طی گفتگو و تعامل با جامعه نه‌تنها زمان کافی برای اقدام در اختیار دولت قرار می‌گیرد بلکه طرحی با کمترین تبعات اجتماعی از دل گفتگو با مردم انتخاب خواهد شد. تنها در این صورت است که دولت حداقل هزینه تبعات اجتماعی را می‌پردازد. البته لازم به ذکر است که دولت باید آمادگی پذیرش سطحی از بی‌ثباتی بعد از اصلاح قیمتی حامل‌های انرژی را داشته باشد.

دست‌آورد ملموس برای مردم؛ دولت برای اجرای چنین اصلاحاتی نیاز دارد در ابتدا سرمایه اجتماعی خود و اعتماد مردم را بالا برد. مردم باید احساس کنند که گیرنده اصلی عواید اصلاح یارانه حامل‌های انرژی هستند و این اصلاحات به افزایش رفاه آن‌ها ختم خواهد شد. تنها در این صورت است که دولت می‌تواند مردم را با خود برای شروع این اصلاحات همراه کند.

شفافیت؛ طرح انتخابی دولت برای اصلاح قیمت حامل‌های انرژی باید با کاهش حداکثری مداخله دولت در نظام قیمت‌گذاری بازار حامل‌های انرژی همراه باشد. همچنین باید عواید حاصل از آزادسازی قیمت حامل‌های انرژی به‌صورت روشن برای مردم مشخص باشد که صرف چه چیزی خواهد شد.